Старість уже стукала в двері, а жінка все сумувала, що немає в неї дітей. І небо, і земля з кожною весною молодіють, множиться риба у воді, птахи в повітрі, всі вулиці й будинки повні дітей, тільки в її оселі не чути ні дитячого сміху, ні дитячого плачу.

З невтішними думками лягла жінка спати, і наснилося їй поле маків. Над ним холодне і чисте небо, й навкіл ані душі — лише червоні маки хитають своїми голівками. Таких маків вона зроду-віку не бачила! Вдалині червоне поле маків зливалося з голубим небом, і там наче сяяла веселка, що зійшла на землю, а поблизу танцюристки в червоних спідничках на високих ніжках вилися, кружляли в танці — все поле пішло в танок.

— Глянь-но, є уже й доспілі! — вигукнула жінка і назбирала цілий оберемок макових голівок. "Візьму з собою!" — подумала вона і, мов на крилах, полетіла з оберемком маків у руках. Її не дивувало, що вона раптом полетіла, і не турбувало, куди вона летить. Вона не відчувала ні страху, ні власної ваги, як зненацька почувся тоненький голосок:

— Не стискуй нас так міцно!

"Хто це? — Жінка роззирнулася навколо себе, глянула вниз — ніде нікого.— Видно, почулося!" — вирішила вона, проте голосок повторив своє прохання. Подивилася жінка туди, звідки голос линув, і бачить: з маківок, вона тримала в оберемку, показуються крихітні дитячі голівки. Оченята сяють, личка всміхаються. Помалу одне за одним видряпалися дітлахи зі свого ув'язнення, стріпнули червоними крильцями і полетіли до землі. Ось їх уже цілий рій. Жінці так хотілося утримати, спіймати хоч одного, проте вони, як вітер, прослизали в неї між пальців і, стріпуючи крильцями, зникали. Залишилася в її руках тільки одна нерозкрита маківка, аж ось і вона тріснула й три пари сяючих оченят глянули на жінку. Як сонце, світилися їхні личка, оченятка промінилися. "Хоча б хто-

небудь залишився зі мною",— зітхнула жінка і стулила долоні, щоб їх затримати, але всі троє прослизнули між її пальців і полетіли.

Над маковим полем, скільки сягав погляд, пурхала і кружляла зграя крихітних усміхнених дітлахів. Як дзвінко вони сміялися! І, наче піддражнюючи, кружляли побіля самої голови жінки!

Хотіла вона хоч одного малюка наздогнати, але де там! Що швидше вона летіла, то хутчіше даленіли діти. Ось уже всі вони й розлетілися. З подивом бачить жінка порожнє небо і розхвильоване вітром червоне поле маків. Од розчарування й жаху вона зойкнула й прокинулася. По її щоці покотилася сльоза. Жінка підняла руку, щоб витерти її, коли зненацька тоненький голосок пропищав:

— Пусти, я сам!

— Хто ти? Що сам? — Жінка оглянулася довкола, але в кімнаті нікого не було.

— Я твій син! — знову пропищав хтось, і на руці, яку жінка піднесла до щоки, вона відчула ледь помітну вагу. Вгледівшись, побачила на ній сльозу. Несподівано сльоза розполовинилася і з неї вийшов хлопчик, маленький і жвавий, але такий прозорий, що крізь нього можна було дивитися, мов крізь скельце. Він увесь блищав і мінився, наче крапелька роси, і весело усміхався. Жінка від радості аж підскочила. А тоді захвилювалася: що ж їдять такі маленькі дітки? Як оберегти таку крихітку від холоду?

Стала жінка годувати свого малюка найсмачнішим, що тільки могла вигадати, одягала його в найм'якші й найтепліші тканини. Хлопчик ріс, але й далі був тоненький і прозорий, наче водяна рослина.

"Нічого, подужчає,— шепотіла сама до себе жінка.— Ще міцніший від інших буде!"

"А вже який рузумненький і гарний на вроду!" — гордо показувала вона сина родичам, знайомим і дивилася їм у очі, сподіваючись побачити в них захоплення. Але люди зніяковіло відводили очі, здвигали плечима і йшли собі, не кажучи й слова. Лише в очах матері хлопчик був розумний і гожий. Всі інші бачили в ньому маленького хирлявого калічку. Проте жінка вірила в свого сина. І навіть мріяла, що колись він здійснить неймовірне. Недаремно ж він народився так незвично — із сльози!

Малюк сторонився дітей. Він почував себе серед них, у школі й на подвір'ї, як серед злих, жорстоких велетнів. Один раз він зі сльозами на очах відмовився йти до школи.

— З мене там усі сміються, глумляться, а то й б'ють. Не можу я більше ходити до школи, мамо! — сказав він, низько схиливши голову.

Але жінка й тут не відступила.

— Підведи голову і йди до школи,— суворо наказала вона.— Ти кращий і розумніший від усіх. Будуть тебе штовхати — і ти штовхай! Вдарить хто-небудь — іти його вдар! — Жінка погладила хлопчика по голові, обсмикнула на ньому піджачок і довго дивилася, як він ішов униз вулицею.

Нерішуче наближався хлопчик до школи. Нерішуче відповів ударом на удар. І — о диво! — діти полишили його в спокої, перестали зачіпати й збиткуватися.

Тепер настала нова гризота: не давалися йому письмо і читання. Голос учителя дзижчав у вухах надокучливою мухою, він чув його, а зрозуміти нічого не міг.

— Мамо, ніколи мені цього не навчитися,— сказав він і сердито відкинув книжку, але жінка нагнулася, підняла її й знову поклала перед сином.

— Навчишся! Неодмінно навчишся! Ти все можеш, адже ти народився із сльози.— Жінка пригорнула хлопчика до себе, зазирнула йому в очі й усміхнулася: — Ніколи не забувай про це.

І ось уже хлопчик читає, пише, розуміє пояснення вчителя. Усі дива світу відкрилися перед ним, як величезна, з любов'ю написана книга. Особливо легко давалися йому таємниці трав і таємниці доброго слова. Він був переконаний, що нема на світі такого лиха, яке не можна збороти тим чи тим. Тож не дивно, що в дім хлопчика, народженого із сльози, стали приходити люди просити ліків од хворощів або смутку.

Пішла по довколишніх селах слава про хлопчика, народженого із сльози. Тим часом він уже юнаком став, але, як і раніше, був тоненький і прозорий, наче тільки собі не міг нічим допомогти. Дівчата дивилися на нього, ніби він скляний, або і взагалі не поверталися в його бік: жодна не всміхнеться, руки не подасть. Хлопці ставилися до нього ще суворіше. "З горобця орел не виросте!" — насмішкувато повторювали вони вподобану приказку. Юнак готовий був проклясти свою долю, а мати опускала очі додолу, вперше відчуваючи своє безсилля. Раз вона встала ще вдосвіта й пішла шукати порятунку від цієї напасті.

— Що робити? — питала вона і дерево, і потік, і зірку, і жабу.— Де знайти щастя синові? — бідкалася вона, аж поки її голосіння надокучило Східному вітрові й він мовив:

— Своє щастя твій син повинен сам відшукати. Ти замість нього цього не зробиш, ліпше зійди на Сонячну гору і попрохай поради у Матері Сонця. Якщо й вона не знає, де щастя твого сина, значить, ніхто цього не відає!

Східний вітер помчав за хмарами, а жінка пішла шукати Сонячну гору. Кого не питала, ніхто не знав, де ця гора, однак жінка далі шукала. По колючках і камінню, через льодовики й розжарені пустелі йшла вона, зносячи біль, голод, спрагу.

Нарешті дісталася до Сонячної гори. Так і пашіє від неї живим вогнем, палахкоче гарячим полум'ям. Через те й нога людини ніколи сюди не ступала. Однак жінка не злякалася, і, хоча вогонь безжально пік їй ноги і шкіра на ступнях потріскалась, вона піднялася на самісіньку вершину. Сонце щойно вийшло з моря.

— Ти як сюди потрапила? — здивувалася Мати Сонця.— Хто тебе сюди приніс? Чого ти хочеш?

— Сама прийшла,— відповіла мати.— А хочу я щастя для свого сина!

— Ти не можеш добути для нього щастя! — Мати Сонця журливо похитала головою.— Щастя його в дівчині, в очах якої квіти розквітають, а дівчина та зачарована в полі маків. Щоб син твій знайшов її, ти повинна зникнути, тобі треба буде голими руками в сонячну піч жар кидати, поки Сонце навкруг Землі обійде,— суворо пояснила Мати Сонця.— Краще повертайся додому. Надто дорога ціна за щастя твого сина!

Похнюпила жінка голову, задумалася, а потім і каже:

— Я згодна заплатити таку ціну!

— Але май на увазі, ти більше не будеш з ним жити.

— А як я дізнаюся, що він щасливий?

— Ти побачиш його! — Голос Матері Сонця затремтів.— Але він тебе не побачить. Він повірить, що ти померла, і, щасливий, забуде про тебе. Ну, то як? Згодна?

— Згодна! — зітхнула жінка і голими руками взяла першу пригорщу розжареного вугілля.

Як пекло! Як було боляче! З долоней, як пелюстки маку, падали клаптики шкіри. Вона дивилася, як вони опускаються на землю і перетворюються там у червоні маки, але ні разу не застогнала. З кожним днем маків ставало все більше. Ось вони встелили все поле. "Наче в моєму сні",— подумала жінка. І раптом бачить, як одна квіточка починає рости, рости, ось уже всіх у полі переросла, і виходить з неї дівчина з квітками в очах, з усмішкою на вустах і йде до джерела тією самою дорогою, якою йшла жінка.

— Скінчилася твоя служба! Можеш бути вільна...— Мати Сонця торкнула жінку за плече, і вона відчула, що стала невагома й прозора. Обернувшись легкою, як яблуневий цвіт, хмаринкою, підштовхувана Східним вітром, полетіла вона слідом за дівчиною, що народилася з маку.

Вона опускалася все нижче й нижче, поки пізнала рідні краї і рідну домівку. До неї долинув радісний сміх, і вона зрозуміла, що Мати Сонця не обдурила її. Вона аж затремтіла від нетерпіння, так їй хотілося швидше побачити свого сина!

А побачивши його, не повірила власним очам. Невже це він? Невже цей усміхнений, дужий юнак — її кволий, вічно сумний син? Мати, яка стала хмаринкою, спустилася ще нижче: це був справді її син. І очі, й усе його лице всміхалося! Від щастя жінка заплакала, а юнак здивовано підвів голову. От уже дивно дивнеє! В чистому голубому небі пливе — в променях сонця — сріблиста хмаринка, а з неї зриваються краплі дощу. Коли ж вони падають на землю, то кожна з них перетворюється у великий червоний мак. Миттю навкруги дому зачервоніло поле маків, наче пожежа спалахнула. Світла хмарка висіла нерухомо над землею, і все під нею поволі переймалося лагідною тишею. Даремно вітер намагався забрати хмаринку з собою. Вона не піддавалася ні вітрам, ні негодам.

Подеколи на світанку чи в сутінках люди бачили, що хмаринка опускається так низько, наче хоче зазирнути у віконце матері. Хто знає,

може, це їм привиділося, а може, й насправді так було. Безсумнівно лише те, що ніде в світі не було таких великих і таких червоних маків і не було на землі людини, яка б знала таємниці трав краще за хлопчика, народженого із сльози.